

Jukka Viitasaari

Uskalla olla! Anna mennä!

Musiikin tuottaminen draamapedagogiseen teokseen

Opinnäytetyö

Syksy 2010

Kulttuurialan yksikkö

Kulttuurituotannon koulutusohjelma

Musiikkipainotteinen sosiokulttuurinen työ

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Kulttuurin ja muotoilun yksikkö

Koulutusohjelma: Kulttuurituotannon koulutusohjelma

Suuntautumisvaihtoehto: Sosiokulttuurisen työn suuntautumisvaihtoehto

Tekijä: Jukka Viitasaari

Työn nimi: Uskalla olla! Anna mennä! – Musiikin tuottaminen draamapedagogiseen teokseen

Ohjaaja: Jussi Kareinen ja Jari-Matti Lintala

Vuosi: 2010

Sivumäärä: 26

Liitteiden lukumäärä: 2

Tutkin ja pohdin opinnäytetyössäni musiikin sävellys- ja sanoitustyötä draamapedagogisessa produktiossa. Tutkin, miten produktioon tulisi tuottaa omaa musiikkia, ja pohdin sävellystyön erilaisuutta verrattuna tavanomaiseen kuuntelulähtöiseen kappaleiden kirjoittamiseen. Ero kappaleiden säveltämiseen syntyy siitä, kun produktiossa kappaleet ovat osa valmiiksi kirjoitettua näytelmäkohtausta ja kontekstia. Tästä syystä kappaleen kirjoittamisen lähtökohdat ovat aivan erilaiset.

Tulen vertaamaan tutkimustuloksiani 2008–2009 tehtyyn Teatterissa kasvaa - kouluproduktioon, jonka tavoitteena oli ennaltaehkäistä nuorten monenlaista pahoinvointia. Toimin produktiossa muusikkona säveltäen, sanoittaen ja esittäen kaikki kappaleet. Opinnäytetyössäni on myös kuvattuna tekemieni kappaleiden sävellysprosessi.

Pohdin myös omaa onnistumistani kyseisten kappaleiden säveltäjänä. Tutkin, löysivätkö nuoret kappaleista tarttumapintoja omaan elämäänsä ja kokivatko he kuunnellessaan samaistumisen hetkiä. Pohdin myös laajemmin musiikin roolia osana näytelmäkirjallisuutta ja musiikin yleistä vaikutusta nuoriin.

Paneudun työssäni myös omiin tuntemuksiini, joita koin kappaleiden tekoprosessin aikana. Peilaan näitä tuntemuksia produktion vetäjiltä, oppilaiden kyselypalautteista ja teoria-aineistoista saamiini tietoihin ja tuloksiin.

Tutkimusta tehdessäni minulle valkeni musiikin tärkeä rooli niin nuorille, draamalle kuin tälle produktiollekin. Mieltäni ilahdutti kappaleista saamani positiivinen ja kannustava palaute.

Asiasanat: Musiikki, draamapedagogiikka

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Culture and Design
Degree programme: Cultural Management
Specialisation: Sociocultural Work

Author: Jukka Viitasaari

Title of thesis: Dare to be! Just let it go! – Producing music for a drama-pedagogical play

Supervisors: Jussi Kareinen and Jari-Matti Lintala

Year: 2010

Number of pages: 26

Number of appendices: 2

In my research I study music composing and writing of lyrics in drama-pedagogical production. My goal is to find out how music should be produced for a drama-pedagogical production and does it differ from the composing process conventional songs. The big difference is that in productions songs and music are always part of beforehand written act. Thus, the starting point of the composing process of the songs is very different from any other.

During the year 2008–2009 I participated in a theater production called *Teatterissa kasvaa*, which aimed at preventing problems and mental illness among youngsters. In the production I was an acting musician and I also composed and wrote all the lyrics for the play. The present study also describes the composing process as a whole.

In addition the thesis includes myself assessment of the composer of *Teatterissa kasvaa* -production. I ponder whether the young could identify themselves with my songs and feel related to them. I also discuss the role of music as a part of drama literature and the impact of music to the young in general.

In my research I focus on the feelings I had when I wrote and composed the songs. I compare these feelings to the feedback instructors and students gave me. In this reflection I also use my previous studies and theoretical background.

The present thesis made me realize the importance and utter meaning of music both for the young and the drama, and most of all, for the drama-pedagogical production itself. I was also happy to receive positive feedback from my songs.

Keywords: Music, drama pedagogy

SISÄLTÖ

Tiivistelmä	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ.....	4
Käytetyt termit ja lyhenteet	5
1 JOHDANTO	6
2 TEATTERISSA KASVAA -KOULUPRODUKTIO	8
2.1 Tarve kohtaa tarkoituksen	8
2.2 Produktion rakenteelliset elementit.....	8
3 DRAAMAPEDAGOGIIKKA JA MUSIIKKI	12
3.1 Draamapedagogiikka	12
3.2 Musiikin voima ja vaikutukset	13
4 SÄVELLYSTYÖN PROSESSI.....	16
4.1 Alkutaival.....	16
4.2 Sävellystyö	16
4.3 Sanoitustyö	17
4.4 Sulo- ja riitasoinnut.....	18
5 PRODUKTION MUSIIKILLISET TULOKSET	20
6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	23
6.1 Tulkintoja.....	23
6.2 Käteenkin jäi jotain	24
LÄHTEET	26
LIITE 1 PRODUKTIOON KIRJOITTAMIENI LAULUJEN SANAT	
LIITE 2 PALAUTEKYSELYLOMAKE	

Käytetyt termit ja lyhenteet

Draamapedagogiikka Tarkoittaa draamaa, jota tehdään oppimisympäristöissä. Myös draama, jota esitetään oppimisympäristössä kuuluu draamapedagogiikan piiriin. Sen avulla voidaan tarkastella ikään kuin ulkopuolisin silmin erilaisia aiheita kuten luovuutta, oppimista, sosiaalisen ympäristön vaikutuksia sekä ristiriitatilanteiden käsittelyä ja ennaltaehkäisyä.

Produktio Produktio on tietyn ajan kestävä suunniteltu hanke, jolla on jokin päämäärän tai tarkoitus.

1 JOHDANTO

Älä enää vaihda, se äsköinenkin oli jo hyvä
Jos sä et usko itsees, niin uskoisit edes mua
Kauneus on kaikkialla, jos vain annat sen elää
Se on myös sinulla, jos et käännä sille selkää
Uskalla olla. Antaa vaan mennä. Unohda se mitä näät!
Kuka mä oon?
Miks peilistä katsoo mua silmiin joku tyyppi,
joka muistuttaa harakkaa,
vaikka oon kaunis?

Yllä olevat sanat ovat kappaleesta, jonka sävelsin ja sanoitin osaksi draamapedagogista produktiota *Teatterissa kasvaa*. Tulen tutkimaan opinnäytetyössäni miten draamapedagogiseen tuotokseen tuotetaan omaa musiikkia. Pohdin onko sävellys- ja sanoitustyö erilaista verrattuna tavanomaiseen sävellystyöhön, sillä produktiossa luovuudelle ja luomiselle on asetettu jo jonkinlaiset raja-aidat. Mietin sanoituspuolen tärkeyttä ja sitä, tuleeko siihen kiinnittää erityistä huomiota, kun kappale tulee olemaan osana jotain suurempaa ja ennalta määriteltäviä kontekstia. Kappaleen tunnelmaan ja tulkintaan vaikuttaa tässä tilanteessa moni muukin asia kuin ainoastaan kappaleen sävellys ja itse sen tekstillinen tarina. Kappaleet ovat osa pedagogista toimintaa, mikä tulee ottaa huomioon sävellystyössä.

Tulen peilaamaan opinnäytetyössäni käsiteltäviä aiheita ja tutkimustuloksia draamapedagogiseen kouluproduktioon *Teatterissa kasvaa*, joka toteutettiin 2008 syksyllä ja 2009 keväällä. Tein tuotokseen sävellys- ja sanoitustyön sekä vastasin itse niiden esittämisestä osana produktiota. Esittelen tarkemmin tätä kouluproduktioita luvussa 2.

Samalla tutkin myös haastattelujen ja kyselypalautteiden perusteella miten musiikki vaikutti osana kyseistä produktiota ja mitä lisäarvoa se sille toi. Haluan myös

tietää, pystyikö säveltämiini kappaleisiin samastumaan ja tarjosiko se välineitä mieltä enemmän, syvemmin tai uudesta näkökulmasta. Haluan myös tietää, onko nuorelle helpompaa ymmärtää kokonaisuuksia ja hahmottaa tilanteita ennemmin kappaleen kuin näytelmän muodossa. Oletan, että musiikki on lähempänä nuorta kuin teatteri, ja haluan saada myös kommentteja ja palautetta tästä oletuksestani. Nuorten lisäksi haluan saada palautetta myös minut tilanneilta henkilöiltä, ammattilaisilta: mitä mieltä he olivatko sanoituksistani, sävellyksistäni ja ylipäätään panoksestani *Teatterissa kasvaa* -produktioon?

Tulen myös arvioimaan omaa suoritustani säveltäjänä sekä kappaleiden onnistumista osana kokonaisuutta. Pohdin myös musiikin yleistä vaikutusta ja vaikuttavuutta lähinnä nuorisoon ja peilaan sitä produktiosta saamiini tuloksiin ja kokemuksiin.

Tärkein tutkimusaineistoni koostuu sävellystyön aikaisesta omasta itsetutkiskelustani, sen peilaamisesta aikaisempiin tutkimustuloksiin ja tästä produktiosta saamistamme palautekyselyn tuloksiin. Palautekyselylomake liitteenä (liite 2). Lisäksi haastattelin myös toista production vetäjää, kirjailija ja psykologi Jyrki Tuularia, saadakseni palautetta omasta onnistumisestani myös vetäjien näkökulmastaan. Kartoitin myös Tuularin ammatillisia näkemyksiä siitä, miten nuori suhtautuu musiikkiin ja minkälainen vaikutus sillä häneen voi yleisellä tasolla olla. Haastattelu antoi myös mahdollisuuden peilata ja vertailla Tuularilta saamiani vastauksia nuorilta saamiini palautteisiin. Seuraavassa kappaleessa esittelen tämän draamapedagogisen kouluproduktion.

2 TEATTERISSA KASVAA -KOULUPRODUKTIO

2.1 Tarve kohtaa tarkoituksen

Suomen teatteri ry. julisti vuoden 2008 lastenteatterikampanjan ”Teatterissa kasvaa!” teemavuodeksi. Kampanjan suosittelija oli Tasavallan presidentti Tarja Halonen. Tuohon aikaan Seinäjoen kaupunginteatterin ohjaaja/näyttelijä Eija-Irmeli Lahti sai ajatuksen siitä, että nuorten alati kasvavalle pahoinvoinnille on tehtävä enemmän kuin tällä hetkellä tehdään. Teemavuoden vahvistamiseksi hän lähti suunnittelemaan nuorten pahoinvointia ennaltaehkäisevää produktiota, jonka keinona tulisi olemaan monimuotoinen ja hänelle itselleen läheinen ja tuttu väline, draama.

Tällaiselle ennaltaehkäisevälle produktiolle on ja tulee olemaan selvä tilaus, kuten tuohonkin aikaan sattuneet koulusurmat osoittavat. Lahti halusi saada projektiin lisää laajempaa ja ammatillista näkökulmaa, joten hän pyysi produktioon mukaan toiseksi ideoijaksi ja vetäjäksi psykologi ja kirjailija Jyrki Tuularin. Aiheet käsittelivät nuorille läheisiä ongelmia, joten asioiden syvällisen ja turvallisen käsittelyn sekä ennaltaehkäisevän luonteen vuoksi psykologin mukanaolo oli tärkeää.

2.2 Produktion rakenteelliset elementit

Produktio sai tukea Etelä-Pohjanmaan kulttuurirahastosta ja näin asia pyörähti kunnolla käyntiin. Lahti ja Tuulari kirjoittivat kuusi pientä näytelmäkohtausta, ja kohtausten aiheita varten he tekivät taustatutkimusta ennestään tuntemiensa opettajien kanssa. Kohtauksiin jätettiin tarkoituksellisesti loppu kirjoittamatta. Produktion ideana oli, että kierrellessämme Etelä-Pohjanmaan kouluja, luokat saisivat pienissä ryhmissä kirjoittaa itse tarinalle sekä positiivisen että negatiivisen lopun,

joista toinen näyteltäisiin tarinan päätteeksi. Jokaisen esityksen jälkeen käytiin vapaata keskustelua aiheen teemoista ja sen herättämistä tunteista.

Minut pyydettiin mukaan muusikoksi kyseiseen produktion. Sävelsin ja sanoitin kolme kappaletta produktiota varten, jotka myös esitin osana näytelmää. Tein sen lisäksi myös äänimaisemaa muutamiin kohtauksiin. Produktiossa oli mukana lisäksi kaksi nuorta näyttelijäpoikaa, jotka vuorottelivat rooleissa. Kiersimme yhteensä seitsemän koulua. Eija-Irmeli Lahti ja Jyrki Tuulari kävivät kouluissa aina ensimmäisen kerran kahdestaan esittelemässä produktion idean ja tarkoituksen sekä toimintatavat ja aikataulun. Kävimme jokaisessa koulussa koko joukolla aina kahdesti ja Eija-Irmeli Lahti kävi vielä yksin neljännen kerran saattamassa produktion päätökseen sekä dokumentoimassa tulokset. Produktio päättyi keväällä 2009.

Produktion rakenne oli seuraavanlainen:

Ensimmäisellä koulukäynnillä:

- Eija-Irmeli Lahti ja Jyrki Tuulari kävivät virittämässä luokan tulevia kertoja varten
- Esittelivät produktion ja sen idean, tarkoituksen sekä käyntikertojen rakenteen ja aikataulun

Toisella koulukäynnillä:

- Jaoimme luokan kuuteen ryhmään näyteltyjen kohtausten lukumäärän mukaan
- Näyttelimme kohtaukset, joista loppuosat jätettiin tarkoituksenmukaisesti kesken
- Keskustelimme kohtausten ydinteemoista ja sen herättämistä tunteista ja ajatuksista
- Arvoimme kullekin ryhmälle oman kohtauksen, johon he yhdessä keksivät sekä positiivisen että negatiivisen lopun

Kolmannella koulukäynnillä:

- Palauttelimme muistiin viimekertaista käyntiämme

- Ryhmän tekemistä kahdesta loppuvaihtoehdosta valitsimme toisen arpo-
malla, jonka jälkeen näyttelimme kyseisen kohtauksen
- Keskustelimme kohtausten loppuista, jonka jälkeen näyttelimme vielä toi-
senkin vaihtoehtoisen loppuosan
- Keskustelimme yleisesti aiheiden koskettavuudesta, uskottavuudesta ja
jäikö kenties jokin teema tai asia käsittelemättä

Neljännellä koulukäynnillä:

- Eija-Irmeli Lahti kävi yksin vielä haastattelemassa oppilaita
- Teetti oppilailla produktiota koskevan kyselylomakkeen
- Vei produktion päätökseen

Kohtausten aiheita olivat:

1. Itsetunto, vaatavuus, antaa mennä
2. Syrjitään, leimataan, kiusataan
3. Yhteisöllisyyden puute
4. Väkivalta
5. Masennus ja ahdistus
6. Perhesuhteet

Koulut, joissa kävimme produktion kanssa:

1. Härmänmaan ammatti-instituutti (HAMI), Lapua
2. Ilmajoen lukio
3. Jurvan yläkoulu
4. Kauhajoen lukio
5. Lapuan yläaste
6. Seinäjoen lukio
7. Seinäjoen lukion Etelä-Seinäjoen toimipiste

Myös media oli kiinnostunut tekemisistämme. Produktiosta tehtiinkin useita lehti-
kirjoituksia ja jopa Ylen Ajankohtainen kakkonen kävi haastattelemassa ja kuvaa-
massa toimintaamme. Tämänkaltaisten produktioiden vähyyttä ja tarpeellisuutta
kuvaa sekin, että saimme medialta huomiota lähes poikkeuksetta jokaisella paik-

kakunnalla, jossa vierailimme. Myös median välittämä sanoma produktiosta oli hyvä ja myönteinen. Sen antama näkyvyys oli meille ja tuotteen tarkoitukselle ja aatteelle hyvin tärkeää.

3 DRAAMAPEDAGOGIIKKA JA MUSIIKKI

3.1 Draamapedagogiikka

Draamapedagogiikalla eli draamakasvatuksella tarkoitetaan draamallista toimintaa, jota tehdään opetuksellisessa tarkoituksessa erilaisissa oppimisympäristöissä. Tämänlaisia ympäristöjä ovat muun muassa koulut ja päiväkodit. Kaikenlainen draama eli näytelmät ja teatteriesitykset, joita tehdään esimerkiksi kouluissa tai kouluja varten, kuuluvat siis draamapedagogiikan piiriin. Forsbergin ([viitattu 1.11.2010]) mukaan draamapedagogiikka on menetelmä, jonka avulla pyritään pääsemään käsitteellistä ja yleistä tasoa syvemmälle. Sen avulla voidaan tarkastella ikään kuin ulkopuolisin silmin erilaisia aiheita kuten luovuutta, oppimista, sosiaalisen ympäristön vaikutuksia sekä ristiriitatilanteiden käsittelyä ja ennaltaehkäisyä.

Mielestäni draamapedagogiikka on menetelmänä erittäin hyvä ja tehokas etsittäessä uusia vaihtoehtoisia tapoja erilaisten ongelmien käsittelyyn. Se tuo myös kaivattua vaihtelua tavanomaiseen koulupäivän puurtamiseen, jossa oppiminen perustuu pääasiallisesti paikallaan istumiseen ja valmiin tiedon syöttämiseen. Tällöin oppijalle itselleen ei jää mahdollisuutta miettiä, pohtia ja jopa kyseenalaistaa opettavia asioita. Mielestäni juuri nämä asiat ovat tärkeitä oppimisen ja ihmisen itsensä kehittymisen, kehityksen ja motivaation kannalta.

Owens ja Barber (1998, 10-12) tuovat esille neljä tärkeää lähtökohtaa, miksi draamaa tulisi käyttää yhtenä opetusmenetelmänä. *Ensimmäinen* lähtökohta on, että ihmisellä ja etenkin lapsella on inhimillinen tarve leikkiä. Leikki on jo itsessään monesti varsin kuvitteellista tekemistä ja symbolisten toimintojen kautta merkityksien kuvaamista. Osallistujat nauttivat siitä ja sen takia todellinen mahdollisuus oppimiseen syntyy, kun heille annetaan tilaisuus ottaa leikki vakavasti. *Toinen* lähtökohta on Owensin ja Barberin käytännön osoittamat kokemukset. Draamatyöskentely motivoi ja sitouttaa oppimaan kaikenikäisiä ja eri elämäntilanteissa olevia oppijoita. *Kolmas* lähtökohta on empiiriset todisteet, jotka tukevat väitettä,

että draama edistää laadullista oppimista. Se voi auttaa kohti laajempaa ymmärrystä ja tietoisuutta ihmisten vuorovaikutussuhteista ja sosiaalisista taidoista. Se voi vaikuttaa myös kielelliseen ja kirjalliseen kehitykseen. *Neljäs* lähtökohta on draaman avulla asioihin vaikuttaminen. Se voi olla siis myös demokraattista ja kriittistä toimintaa.

Uskon, että ongelmien ymmärtämiseen ja oikean ratkaisun löytämiseen vaaditaan erilaisten arvojen tunnistamista. Draamapedagogiikka onkin oiva väline opettaa ja antaa miettimisen aiheita erilaisista elämän arvoista. Päivi ja Timo Sinivuori (2007, 11) kertovat mielestäni hienosti kirjassaan, kuinka jokaisella ihmisellä on oikeus ihmisarvoon, riippumatta hänen teoillaan saamasta arvostaan tai asemastaan. Jokaisella meistä on oikeus luotuna olemiseen ja onnellisuuteen. Jokaisen yksilön elämä ja elämänvaihe ovat yhtä tärkeitä ja ainutkertaisia, on kunkin elämävaihe tai tilanne sitten mikä tahansa. Tämän tajuaminen antaa mielestäni hyvän lähtökohdan niin sosiaalisten tilanteiden kuin muidenkin ongelmien ratkomiselle. Tämä lähtökohta on myös hyvin lähellä moraalisia kysymyksiä oikeasta ja väärästä ja jopa kultaista käskyä. Hyvä ja paha kilpailevat ihmismielessä jatkuvasti läpi koko elämän.

Mielestäni tämä on yksi tärkeä syy opettaa ja antaa nuorelle valmiuksia käsitellä tämänkaltaisia asioita. Eettiset ja moraaliset kysymykset sekä ylipäätään yhteistyö- ja sosiaaliset taidot ovat tärkeitä kaikille ihmisille läpi elämän ja näitä taitoja tulisi opettaa mahdollisimman aikaisin, jotta kyettäisiin ennaltaehkäisemään ongelmien paheneminen. Tämänlainen toiminta ja ennaltaehkäisy oli nimenomaan myös tekemämme produktion tarkoitus ja lähtökohta.

3.2 Musiikin voima ja vaikutukset

Musiikki on ollut aina osa ihmisen päivittäistä elämää ja arkipäivää. Sitä kuunnellaan autossa, lauletaan suihkussa, käydään kuuntelemassa konserteissa tai ihan vaan kuunnellaan stereoista siivousmusiikkina. Jo äidin vatsassa lapsi kuulee ja tunnistaa kappaleen äänen voimakkuuden ja dynamiikan vaihtelun (Vuori 2002).

”Tuutilaulu” saa lapsen rauhoittumaan ja nukahtamaan, kun taas murrosiässä oleva nuori voi hakea tai voimistaa sen avulla omaa identiteettiään ja paikkaansa yhteiskunnassa.

Myös Salo (2008, 51-52) listaa kirjassaan musiikin tehtävistä, mihin kaikkiin tilanteisiin ihminen musiikkia käyttää ja kaipaa - käytännössä kaikkiin juhliin aina ristiäisistä hautajaisiin saakka. Moni löytää rakkaimpansa tanssilavoilta tai diskosta. Puolestaan monet erosanat lausutaan laulun muodossa. Vanha tarina suomalaisesta aikamiehestä kertoo, kuinka ujoon rakkaudentunnustukseen riittää se, että ukko voi kiskaista eukkoa hieman lähemmäs kertosäkeistön rakkaudentunnustuksen hetkellä. Laulu voi ilmentää myös vastarintaa ja yhtenäisyyttä. Ei liene sattumaa, että uutta valtiota perustaessa aina ensimmäisenä luodaan kansalle oma yhteinen kansallislaulu. Salo kehottaa myös ajattelemaan, kuinka monet sotilaat ovat menettäneet henkensä laulu huulillaan taistellen. Myös jokaisella jalkapallo- ja jääkiekkjoukkueella on omat kannatuslaulunsa, joiden tarkoituksena on sotilassoittokuntien tapaan nostattaa yhteishenkeä ja itseluottamusta.

Nyky-yhteiskunta on jakautunut moniin alakulttuureihin, mikä näkyy väistämättä myös musiikin pirstoutumisena niinikään alakulttuureihin. Nuoret ilmentävät itselleen valitsemaansa kulttuuria voimakkaasti esimerkiksi pukeutumalla tietyn musiikkityylin edellyttämällä tavalla. Musiikilla tuntuukin olevan erityinen merkitys juuri nuorisoon. Kokemusteni ja havaintojeni perusteella nuoret ja nuoret aikuiset kulltavat eniten musiikkia, josta on pääteltävissä, että musiikilla on erityinen merkitys ja vaikutus heihin. Painotan tässä yhteydessä erityisesti nuoria, koska tarkastelen yhtenä osana opinnäytetyössäni sitä, miten draamaesitysten musiikkiosuudet vaikuttivat nuoreen yleisöön. Toiko musiikki lisäarvoa esitykselle, auttoiko se omalta osaltaan hahmottamaan asian ydintä ja teemaa, vai oliko musiikki kenties täysin samantekevää täytettä? Jokainen tuntee ja kokee musiikin varmasti omalla tavallaan, mutta uskon löytäväni nuorten kokemuksista myös joitakin suurempia linjoja.

Ruokonen, Grönholm ja Salminen (2008, 69-70) kertovat artikkelissaan, kuinka Vantaan Mikkolan yhtenäiskoulun 6.-9. luokkalaisia pyydettiin kirjoittamaan va-

paasti musiikin merkityksestä. Kirjoitusten tulokset osoittivat, että musiikki merkitsi jokaiselle kirjoittajalle todella paljon. Tämä antoi hyvät lähtökohdat omalle tutkimukselleni, jossa oletan, että projektissa *Teatterissa kasvaa* musiikin merkitys oli suuri. Ruokonen, Grönholm ja Salminen (2008, 70) jatkavat myös, että musiikki antaa nautinnon ja huippukokemusten lisäksi mahdollisuuden tunteiden kokemiseen sekä tietoisuuden kasvuun. Musiikillinen toiminta on tärkeä tapa tehdä elämää merkitykselliseksi inhimillisiin arvoihin pyrkimällä. He vertaavat musiikkia myös empaattiseen ystävään, joka auttaa nuorta tunteiden tunnistamisessa ja niiden käsittelyssä.

Omien kokemusteni perusteella musiikki toimii juurikin tähän tapaan. Itse käytän musiikkia useimmiten jonkin asian tai tunteen vahvistamiseksi tai päinvastoin tukahduttamiseksi. Jos itsellä on huono mieli, melankolinen musiikki voimistaa tätä tunnetta, mutta iloisella musiikilla on helposti mielialaan myönteinen vaikutus.

4 SÄVELLYSTYÖN PROSESSI

4.1 Alkutaival

Aivan projektin aluksi emme olleet sopineet mitään tarkkoja rajoja ja linjoja minun osuudestani projektissa. En tiennyt aluksi missä muodossa tai kuinka paljon musiikkia haluttiin projektiin. Se oli kuitenkin selvää ja tiedostettua, että sitä haluttiin saada draaman rinnalle. Kiinnostuin heti produktiosta siitä kuultuani. Ajatukseni oli, että draamallisiin tarinoihin musiikin yhdistäminen tulisi olemaan toisaalta helppoa, mutta toisaalta äärimmäisen haastavaa.

Pidimme ensimmäisen palaverin ensimmäisten harjoitusten yhteydessä, jossa katsoin kirjoitetut näytelmän osiot kertaalleen läpi. Mietimme yhdessä kohtaus kerrallaan sopisiko siihen musiikki ja mihinkä kohtaan se sointuisi parhaiten tekstin ja tarinan draamallisen rakenteen puolesta. Minulle oli jo varsin varhaisessa vaiheessa selvää se, että haluaisin toteuttaa musiikillisen puolen täysin akustisesti, mies ja kitara -henkeen. Mielestäni se sopi parhaiten kohtausten tunnelmaan ja muutenkin puvustuksellisesti ja lavastuksellisesti varsin vaatimattomaan toteutukseen.

4.2 Sävellystyö

Aloitin sävellystyön lukemalla käsikirjoituksia läpi kerta toisensa jälkeen. Halusin löytää ja teroittaa itselleni kohtausten perimmäiset teemat, ongelmat, henkiset ja fyysiset tilat, päähenkilöt sekä tunnelmat. Lähdin pohtimaan, mitä ajatuksia ja tuntemuksia kohtaus minussa itsessäni herätti. Tapailin kitarallani sointuja, jotka muistuttivat mielestäni tunnelmaa, jonka olin saanut lukiessani tekstiä. Pohdin myös, saisivatko muutkin ihmiset samanlaisia tuntemuksia ja saman tunnelman kyseisestä sointukierrosta, vai johtuiko oma tunnelmani kenties siitä tilasta, jossa sävelsin tai niistä päivän askareista, joita olin suorittanut juuri ennen sävellystyötä.

Lähdin siis tekemään kappaleisiin ensin viitteellisen sointupohjan, johon samaan aikaan hyräilemällä tapailin melodiankulkua. Soittelin ja hyräilin kappaleita monta kertaa päivässä eri kellonaikoihin ja monesti yritin myös löytää erilaisia tilanteita ja mielentiloja soittaessani kappaleita. Tällä tavalla pystyin varmistamaan itselleni sen, että sain sointukierroilla haluamani tunnelman ja tunteen aikaan, ja ettei se johtunut ympäristöstä tai muista häiriötekijöistä.

Tein tietoisesti kappaleista hieman lyhyempiä kuin yleisesti totutun rakenteen puolesta kappaleet ovat. Koska kohtaukset olivat lyhyitä, halusin draaman ja musiikin pysyvän tasapainossa. Lisäksi pyrin siihen, että musiikin koskettavuus ja mielenkiinto kestäisivät koko kappaleen ajan. Pyrin saamaan kappaleisiin kuitenkin jonkinlaisen draamankaaren, vaikka käytössäni ei ollutkaan perus ”säkeistö, kertsu, säkeistö, kertsu” -kaavaa.

4.3 Sanoitustyö

Sanoituksia aloin kirjoittaa kohtausten käsikirjoitusten pohjalta. Lähdin hakemaan niistä mielikuvia, joita peilasin omiin kokemuksiini, ajatuksiini ja tulkintoihini kyseisistä ongelmallisista asioista ja elämän haasteista. Halusin, että kappaleideni tekstit olisivat jonkinlaisia koonteja kohtausten käsittelemistä aiheista ja jonka avulla asia terävöityisi katsojalle. En halunnut tehdä kappaleita kuitenkaan täysin kiinni kohtauksiin, vaan halusin kirjoittaa ne enemmän yleismaailmallisiksi. Tällöin mahdollisimman monella olisi kohtausten käsittelemiin aiheisiin henkilökohtaista tarttumapintaa, jolloin kuulijalla on paras mahdollisuus samaistua käsiteltäviin teemoihin.

Yritin kirjoittaa kappaleiden sanat siten, että samastuminen olisi mahdollisimman helppoa ilman, että itsellä olisi henkilökohtaista kokemusta aiheesta. Yksi keino tähän oli tehdä mahdollisimman ymmärrettävät ja nuorille realistiset sanat. Sanoituksia tehdessäni lähdin jossain määrin myös pohtimaan kohtausten ongelmille ratkaisuja. En halunnut kuitenkaan tuoda niitä liian selvästi esille, etteivät nuoret ottaisi niistä suoraa vastausta ja mallia keksiessään kohtauksille loppuja. Ajatus oli kuitenkin se, että vastaukset ongelmiin lähtisivät ryhmän sisältä heistä itsestään.

Halusin kuitenkin hieman ujuttaa mukaan omaa näkemystäni asioista ja niiden ratkaisuksista. Minun sanomani nuorille ja tuki näytellyille kohtaauksille tuli mahdollistaa kappaleen aloittavaan kahteen säkeistöön, ja tämän jälkeen pienen väliosan kautta kertosaäkeistöön, joka oli tekstin painollisesti tärkein ja alleviivaavin. Tämä oli kappaleiden yleinen rakenne, jota päätin käyttää jokaisen kappaleen kohdalla koettuani sen toimivimmaksi ja tehokkaimmaksi tavaksi juuri tässä tilanteessa. Liitteenä kappaleiden sanat.

4.4 Sulo- ja riitasoinnut

Helpottavana tekijänä sävellystyöhön lähtiessäni koin kohtausten valmiiksi asettamat teemat ja aihepiirit. Ne olivat valmiiksi isoja ja koskettavia aiheita, joista on sen vuoksi aina tehty lauluja. Yleensä kappaleelle joutuu itse miettimään aiheen, ympäristön ja sanoman, mutta nyt ne olivat ikään kuin valmiina.

Sävellystyössä suurimpana tekstin tukijana toimi duuri- ja mollisoinnut. Mollisoinnilla sain helposti aikaan melankolisen, surullisen ja ahdistavankin tunnelman, mutta duurisoinnuilla pystyin tuomaan mukaan aina myös toivoa ja positiivisuutta. Yksin hyvät sanoitukset tai hyvä sävellys ei nosta kappaletta keskitasoa korkeammalle. Tärkeintä on löytää se tasapaino, jossa nuo kaksi puolta kulkevat käsi kädessä keskustellen ja toisiaan täydentäen. Se on aina haastavaa kappaleiden tekemisessä.

Haastavimpana tekijänä koin osaltaan sanoituspuolen. Käytetyistä aiheista on vaikea tehdä uutta raikasta tekstiä, kun tuntuu, että kaikki hyvät ideat on jo käytetty. Tämä vaatiikin eniten luovuutta ja ajatustyötä. Parhaimmillaan jouduin hiomaan tekstin yhtä sanaa kauemmin kuin koko kappaleen säveltämiseen meni aikaa yhteensä. Tyyliltään halusin tehdä mahdollisimman ymmärrettävät sanat, jotta kuulija kykenisi ymmärtämään kappaleen ajatuksen heti ensimmäisellä kuuntelukerralla. Tavoitteena oli, että kappaleisiin pysyisi samastumaan kesken draamallisen esityksen niin, että kappaleet koskettaisivat kuulijaa ja antaisivat hänelle välineitä sy-

ventää ja pohtia käsiteltävää aihetta oman elämäntilanteensa ja -kokemuksensa kautta.

En ollut ennen tehnyt tällä ajatuksella sanoituksia. Lähtökohdat sanoitustyölle olivat aivan erilaiset kuin mihin olin tottunut. Yleensä tykkään tehdä sanoituksiin kaksoismerkityksiä ja moniulotteisuutta. Tällä kertaa tavoitteena eivät olleetkaan yksin mahtava ja nerokas sävellystyö eivätkä niin ikään nokkelat sanoituksetkaan. Pääpainona oli kappaleen asian ymmärrettävyydessä osana draamaa.

Tämä näkökulma erosi välillä omasta henkilökohtaisesta taiteellisesta näkemyksestäni, sillä tässä yhteydessä kappale oli pidettävä yksinkertaisena ja mahdollisimman ymmärrettävänä. Ymmärsin samalla, etten tulisi tietämään sävellykseni ja varsinkin sanoitusteni onnistumista ja kykyä tavoittaa kuulijansa ennen kuin vasta esitettyäni kappaleet nuorille. Lisäksi mietin kappaleita säveltäessäni niiden onnistumisen ja laadun mittaamisen haastetta: miten kappaleen onnistumista ja hyvyttä voidaan tässä yhteydessä mitata? Ei ainakaan levymyynnillä eikä konserttilippujen tuloilla. Tulin siihen lopputulokseen, että kappaleiden laatu ja onnistumiseni mitattaisiin sillä, kuinka hyvä tulkki musiikki olisi nuorten omille tunteille ja kuinka hyvin kappaleet tukisivat draamallisia kohtauksia.

5 PRODUKTION MUSIIKILLISET TULOKSET

Haastateltuani Jyrki Tuularia sain paljon valaisevia vastauksia pohtimiini kysymyksiin. Ensinnäkin halusin tietää, oliko musiikin sisällyttäminen draamaan alun perin selvää. Tuulari (2010) kertoi, että kohtauksien kirjoittamisen alkuvaiheessa tuli hyvinkin nopeasti esille yhdessä Eija-Irmeli Lahden kanssa, että musiikin tulisi olla mukana kohtauksissa. Musiikki kytkeytyy tiukasti teatteriin. Teatterin äänimaiseen kuuluu yleisesti muutakin kuin puheilmaisu. Kytkemällä kohtauksiin musiikkikappaleita, saatiin yksi uusi ulottuvuus ja kieli, joilla nuoria voitiin tavoitella. Lisäksi se toi tarinan kerronnallisuuteen uuden terän. Kaipainen (2006, 52–68) vahvistaa tekstissään, kuinka tärkeä yhteys musiikilla ja draamalla on. Hän on jo kauan mieltänyt musiikin olevan jopa draaman alalaji.

Musiikki on erittäin keskeisellä sijalla nuorten elämässä ja Tuularin (2010) mielestä elävän musiikin ja yleisön kohtaaminen onnistui produktiossa erittäin hyvin. Nuorten ottaminen työryhmään olikin yhtenä lähtökohtana, sillä koululaisten samaistuminen käsiteltäviin teemoihin on todennäköisempää, jos työryhmässä on ihmisiä, jotka ovat lähellä heidän omaa sukupolveaan. Myös Lahdelta (2010) saamani kyselypalautteet antavat ymmärtää samaa: nuorten itsensä mukaan ottaminen produktioon tuki vahvasti heidän samaistumisen kokemuksiaan.

Kysyin myös, olivatko sävellys- ja sanoitustyö vastanneet odotuksia. Kappaleet olivat Tuularin (2010) mielestä onnistuneet enemmänkin kuin toivotulla tavalla. Hän muisti jopa nuorten sanoneen, että kappaleet olivat ”hittiainesta”. Teemat ja tarinan ydin tulivat hienosti esille. Erityisesti *syrjitään*, *leimataan*, *kiusataan* nimisessä kohtauksessa kappale valotti erittäin ansiokkaasti asian ydintä. Nopeiden kohtausten aikana musiikki antoi myös nuorille aikaa pysähtyä teeman pariin ajattelemaan käsiteltävää aihetta. Tämä toimi dramaturgisesti erittäin onnistuneesti.

Minua kiinnosti myös musiikin vaikutukset nuoriin psykologisesta näkökulmasta. Tuularin (2010) mukaan musiikilla on monia vaikutuksia kaiken ikäisiin ihmisiin, mutta erityisesti nuoriin, jotka ovat vielä kasvu- ja kehitysvaiheessa. Musiikki voi muun muassa antaa henkistä voimaa, joka vaikuttaa sitä kautta myös fyysiseen

hyvinvointiin. Se antaa myös rytmiä elämään, energiaa ja lohdutusta. Se voi toimia puuttavana ymmärtäjänä, surutyön apuna ja samaistumis pintana. Se voi antaa identiteetille samaistumisen kokemuksia ja rakennuspalikoita siihen, kuinka ajatella asioista ja miten elää ja arvottaa asioita. Musiikki siis sekä vaikuttaa identiteetin syntymiseen, että ilmentää sitä ja ihmisen persoonallisuutta. Monesti musiikkityyliin kuuluvalla pukeutumisella tuodaan esille omaa persoonaa ja ajattelutapaa.

Huomasin, että myös projektissamme musiikin kautta nuoret kykenivät löytämään samaistumisen kokemuksia ja tarttumapintoja – varsinkin he, joilla jo ennestään oli samankaltaisia kokemuksia henkilökohtaisessa elämässään. Musiikki tarjosi nuorille kuitenkin vähintään ajattelemisen aiheita, vaikka itsellä ei olisikaan ollut henkilökohtaisia kokemuksia näytelmän teemoista. Näytelmien aiheet pyrkivät olemaan mahdollisimman realistisia ja ajassa kiinni olevia. Kappaleiden sanat olivat näihin aiheisiin kytkettyinä, jolloin Tuularin (2010) kertoman mukaan musiikin vaikutuksesta kuulijassa tapahtui kerralla monenlaisia asioita ja ajatuksia. Musiikki sisältää paljon tunteita ja sen avulla nuori voi jopa oppia olemaan tunteidensa kanssa ja hallitsemaan niitä.

Tuulari (2010) vahvisti omia ajatuksiani siitä, että musiikki on nuoria läheisempi aihe ja sen avulla teemat tulisivat paremmin esille, kuin yksin draaman keinoin. Yksi musiikin mukaan ottamisen peruste olikin se, että musiikkia on niin paljon tarjolla ja se kuuluu jokaisen nuoren arkipäivään, kun taas osa oppilaista ei ollut koskaan edes käynyt teatterissa. Yhtenä ajatuksena olikin tuoda teatterikokemus tuttuun ja turvalliseen ympäristöön, jonka ansiosta osa saisi ehkä poltteen teatteria kohtaan ja kynnys teatteria kohtaan madaltuisi.

Musiikin osuus oli määrällisesti sopiva niin työryhmän mukaan kuin oppilaidenkin mielestä. Olen tästä itsekkin samaa mieltä. Jos musiikkia olisi ollut enemmän, sitä olisi ollut liikaa suhteessa draaman osuuteen, jolloin projektin kokonaisuus olisi kärsinyt ja epätasapainottunut. Sävelsin joka toiseen kohtaukseen kappaleen ja joka toisessa kohtauksessa tein kitaralla äänimaisemaa. Jos projekti joskus saa

jatkoa, missä muodossa hyvänsä, piti Tuulari selvänä sitä, että musiikki tulee olemaan mukana yhtenä elementtinä vastaisuudessakin.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

6.1 Tulkintoja

Eija-Irmeli Lahden oppilaille teettämän mielipidekyselyn perusteella onnistuimme tavoittamaan oppilaat erittäin hyvin ja saimme heidät pohtimaan käsittelemiämme aiheita. Aiheet olivat erittäin tärkeitä ja monelle nuorelle ajankohtaisia ja aiheellisia. Todella moni nuori pystyi samaistumaan ainakin johonkin käsitellyistä aiheista. Tämä produktio ja koko siihen kuuluva prosessi antoi monelle nuorelle varmasti eväitä tällaisten tilanteiden kohtaamiseen sekä sosiaalisten suhteiden hahmottamiseen ja käsittelyyn. Nuorista huomasin, että tällaiselle draamapedagogiselle produktiolle on tilausta jatkossakin ja siitä pitäisi päästä osalliseksi muutkin koulut ja oppilaat kuin ainoastaan nämä, joissa kiersimme. Oli ilo havaita, kuinka luokan usein se villeinkin oppilas alkoi tutkiskella itseään ja peilaamaan omaa tilannettaan tarinan henkilöihin ja roolihahmoihin. Tämä kertoo mielestäni paljon draamapedagogiikan voimasta ja toimivuudesta.

Mielestäni musiikin osuus ja mukana oleminen antoi produktiolle sen kaipaaman lisäulottuvuuden. Se antoi kohtausten välissä aikaa miettiä juuri käsiteltyjä tärkeitä teemoja ja esiinnousseita peruskysymyksiä. Mielestäni kappaleet toimivat keskustelevana elementtinä niin näytelmän, kuin tilannetta seuranneiden oppilaidenkin kanssa. Monet nuoret pitivät musiikkiesityksiä jopa produktion parhaana antina. Oli myös niitäkin, jotka sanoivat kappaleiden aiheuttaneen lähinnä myötähäpeää. Minulle tällainen kommentti kertoo kuitenkin sen, että tämä nuori on noteerannut kappaleet ja ne ovat herättäneet hänessä jonkinlaisia tunteita. Näin ollen tämäkin nuori joutuu miettimään musiikin sanomaa ainakin alitajunnassaan, jos ei muuten. Tällaisessakin tilanteessa kappaleen perimmäinen tarkoitus on siis tehnyt tehtävänsä.

Pedagogisessa mielessä koin oman osani produktiossa suhteellisen merkittäväksi, vaikkei sitä ehkä ulospäin niin selvästi näkyntykään tai osannut ajatella. Tiedostin, että mikäli kappaleillani onnistun pysäyttämään kuulijan niin, että hän todella tun-

nistaa kappaleistani jotakin tuttua, jotakin pelottavaa tai toivoakin, on hänellä kappaleiden avulla mahdollisuus käsitellä ja tutkiskella myös omia tunteitaan suhteessa itseensä, mutta myös toisiin. Salon (2008, 55) mukaan hyvän kappaleen tunnistaa siitä, ettei laulaja laula sitä yleisölle, vaan sen puolesta. Tämä on mielestäni hieno epäitsekkäs ajatus, jonka huomasin jossain määrin jopa toteutuneen. Tähän on jokaisen laulajan hyvä pyrkiä.

Vaikka tekemieni kappaleiden lähtökohtana ei ollut tehdä mitään ”listakamaa”, onnistuin mielestäni sävellystyössä kohtuullisen hyvin, koska monet kertoivat kappaleiden jääneen soimaan mieleen ja tehneen vaikutuksen. Sanoitustyylikseni valitsin hieman suuremman ja rohkeamman linjan, mihin olen yleensä tottunut, mutta se tuntui toimivan tässä kontekstissa erittäin hyvin. Mielestäni kappaleiden sanat tulivat hyvin esille olematta kuitenkaan täysin tarjottimella tarjottua. Myös saamani palaute antaa aihetta ajatella näin. Lähtökohtana kappaleelle olikin kulkea nimenomaan tekstin edellä. Kappaleet toimivat suunnittelemani tavalla eräänlaisina asioiden ja teemojen kokoajina, punaisina lankoina, helpottaen teemojen ymmärtämistä.

Yleensä säveltäessäni etsin jonkinlaisia inspiraation lähteitä, joista alan säveltää tai kirjoittaa tekstiä. Yleensä kappaleen valmistumisella ei ole minkäänlaisia aikarajoituksia. Tämän produktion kappaleet olivat yksi niistä harvoista kerroista, kun määrätietoisesti ja päättäväisesti istuin alas säveltämään kappaleet. Ajatuksena minulla oli, että minulta tilattiin nämä kappaleet, joten minä teen nyt myös ne kappaleet. Vaikka aloinkin kappaleiden tekemisen rutiinimaisella työskentelyotteella tuli nopeasti inspiraatio mukaan sävellystyöhön. Kappaleet alkoivat nopeasti elää omaa elämäänsä ruokkien samalla luovuutta. Kykenin vielä elävästi kaivelemaan teiniaikaisia tuntemuksiani, jotka auttoivat kappaleiden ja tunnelmien luomisessa.

6.2 Käteenkin jäi jotain

Projekti oli tärkeä ja onnistunut kaikilla mittareilla mitattuna. Saan ylpeänä sanoa olleeni mukana tässä produktiossa. Se antoi paljon hienoja hetkiä niin tekijöille

kuin oppilaillekin. Parhaan palkkion omasta työstään produktiossa sai silloin, kun huomasin, että joku nuori sai tämän ansiosta työkaluja itselleen elämäänsä ja tulevaisuuttaan varten. Sain myös itselleni paljon tästä produktista. Sain säveltäjänä ja sanoittajana onnistumisen tunteita tehdessäni ensimmäistä kertaa kappaleita osaksi draamaa. Sain myös lisää keinoja ja malleja toimia erilaisten ryhmien kanssa. Erittäin mielenkiintoista oli myös päästä näkemään erilaisten ryhmien käyttäytymismalleja ja ryhmädynamiikkaa.

Nälkä tämänkaltaista työskentelyä kohtaan kuitenkin vielä jäi. Mielestäni on selvää, että tällaista toimintaa nuorten kanssa tulisi olla paljon enemmän. Ainoa ongelma on löytää toiminnalle rahoitus. Kaikki ovat valmiita nauttimaan vastaavalaisten produktioiden tarjonnasta ja sen kantamasta hedelmästä, mutta erittäin harva on valmis kuitenkaan maksamaan siitä. Tällekin produktiolle haettiin jatkorahoitusta, mikä jäi kuitenkin saamatta. Tämänkaltaisen toiminta täytyisi saada esimerkiksi opetushallituksen rahoituksen piiriin, jolloin toiminta saataisiin yleistettyä. Se turvaisi jatkuvuuden ja laajan oppilaiden tavoitettavuuden. Tämä näkyisi varmasti tuloksissa, joilla mitataan nuorison hyvinvointia. Näkisin itseni erittäin mielelläni tekemässä vastaavaa työtä jatkossakin, mutta hyväntekeväisyystyönä se olisi kuitenkin mahdotonta. Tehdystä työstä täytyy saada korvaus, vaikka se sitten olisikin hieman normaalista koulunkäynnistä poikkeavaa draamapedagogista toimintaa.

LÄHTEET

Forsberg, A. Draamabedagogiikka oppimista tukevana menetelmänä. [Verkkosivu]. [1.11.2010]. Saatavana:

<http://www.shh.fi/iccd/cef/2020/dramapeda.htm>

Kaipainen, J. 2006. Myyrä meritoi: (viimeistä edellinen julkinen terapiakirjoitus, n:o n+1, osa 2:). Teoksessa: P. Hako & R. Nieminen (toim.) Ammatti: säveltäjä 2006. Helsinki: Like, 52–68.

Lahti, E-I. 2010. Ohjaaja/näyttelijä. Seinäjoen kaupunginteatteri. Palautekyselylomakkeet 15.10.2010.

Owens, A. & Barber, K. 1998. Draama toimii: Draamaprosessin suunnittelu, käytännön työskentely: sisältö ja rakenteet, draamatarinoiden kehittäminen. Suomentaja Jean-Paul Kaijanen & Pekka Korhonen. Helsinki: JB-Kustannus.

Ruokonen, I., Grönholm, Mari. & Salminen, R. 2008. Musiikin voimaa yläluokilla!: 3. Mitä musiikki minulle merkitsee?. Teoksessa: S. Karppinen, I. Ruokonen, K. Uusikylä (toim.) Nuoret ja taide – ilolla ja innolla, uhmalla ja uholla - :Kirjoituksia murrosikäisten taito- ja taidekasvatuksesta. Helsinki: Oy FINN LECTURA Ab, 69-71.

Salo, H. 2008. {kahle}Kuningaslaji: laululyriikan käsikirja. Neljäs, korjattu painos. Helsinki: Like.

Sinivuori, P. & Sinivuori, T. 2007. Esiripusta arvoihin: toiminnallinen draamakasvatuskirja. Jyväskylä: Atena Kustannus Oy.

Tuulari, J. 2010. Psykologi, kirjailija. Haastattelu 11.10.2010.

Vuori, H-L. 2002. Ääni siltana äidin ja lapsen varhaisessa vuorovaikutuksessa. [WWW-dokumentti]. [14.11.2010]. Saatavana:

<http://www.harmoninenlaulu.org/kirjasto/silta.htm>

KAUNIS

Älä enää vaihda, se äsköinenkin oli jo hyvä
Jos sä et usko itsees, niin uskoisit edes mua

Kauneus on kaikkialla, jos vain annat sen elää
Se on myös sinulla, jos et käännä sille selkää

Uskalla olla. Antaa vaan mennä. Unohda se mitä
näät!

Kuka mä oon?

**Miks peilistä katsoo mua silmiin joku tyyppi,
joka muistuttaa harakkaa,
vaikka oon kaunis?**

VÄKIVALTA

Turpaan vaan, jos siltä tuntuu
Turpaan vaan ja kunnolla
Ei se tästä paskemmaksi muuttua voi maailma

Kipua ja kiristystä
Tuskaa, väkivaltaa
Kuinka paljon ihmiselle pystyy tehdä hallaa?

Otetaan selvää
onko sille rajaa?

**Me hakataan vaan
eikä tunnu missään
Me tapetaan vaan
VeriLöylyä lissää**

**Me hakataan vaan
eikä tunnu missään
Me tapetaan vaan
VeriLöylyä lissää**

KIUSAAJAN LAULU

Ei oo helppoo kiusata,
kun silmätikkuna oon
Ilman sitä tikkua
mä hallitsisin kaikkia
Paitsi ehkä
mun mutsia

En mä mistään välitä,
kun mustakaan ei välitetä
Paremmalta tuntuu olla
hankala ja ilkeä
Josta en
aio tinkiä

**Kiusaan, mä kiusaan
kunnes olen voittaja
Kiusaan, mä kiusaan,
jos et oo mun puolella
Kiusaan ja kiusaan
aivan joka puolella
ja varmasti
myös huomenna**

mä kiusaan!

LIITE 2

TEATTERISSA KASVAA –PROJEKTIN PALAUTE

(VOIT KIRJOITTA A NIMETTÖMÄSTI)

Toivomme, että annat mahdollisimman runsaasti palautetta teatteriprojektistamme!

1. Minkälainen oli mielestäsi kuuden kohtauksen kokonaisuus kaiken kaikkiaan? Heräsikö ajatuksia, oliko kokonaisuus kiinnostava? Kirjoita vapaasti mielipiteitäsi.
2. Oletko itse joutunut koulussa senkaltaisiin tilanteisiin, joista kohtaukset kertoivat? Entä kotona?
3. Miten kohtauksien jatkon kirjoittaminen sujui pienryhmässä? Oliko kirjoittaminen vaikeaa, haastavaa, hauskaa, innostavaa, millaista?

KIITOS PALAUTTEESTASI!